

LJUDSKI TEDNIK

Neodvisno glasilo slovenskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina: za celo leto . . . Din 50.— mesečno Din 5.—
za pol leta . . . „ 25.— za inozemstvo „ 80.—

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Breg 12.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vracajo.
Oglasi se računajo po tarifu. — Poštno-čkovni račun št. 13.236.

Padec vlade.

Malo dni pred otvoritvijo rednega zasedanja narodne skupščine je padla vlada Ljube Davidoviča, ker želi krona, da se osnuje koncentracijska vlada, ki bi naj na svoji široki podlagi rešila vprašanje sporazuma med Srbi in Hrvati.

Krona je pokazala s tem, da je izrekla željo po odstopu sedanje vlade, da ta vlada ne uživa pri njej popolnega zaupanja, kakor so to trdili do zadnjega časa vsi vladni listi. Povod temu bo bržkone dejstvo, da vlada v svojih pogajanjih z Radičevno stranko ni pokazala pozitivnih uspehov.

Krona želi, da bi se osnovala koncentracijska vlada vseh večjih strank, ker vidi v sodelovanju vseh velikih strank edino jamstvo za uspešno končno rešitev spornih notranjepolitičnih in ustavnih vprašanj.

Se v sredo zjutraj je „Slovenec“ poročal iz Belgrada, da mislijo vladni krogi, da nimajo razloga za odstop, dokler imajo zaupanje parlamenta in krone. Dan prej pa je kralj izjavil zunanjemu ministru dr. Voji Marinkoviču, da pričakuje vsak dan ostavke Davidovičeve vlade. No min. predsednik je odšel na dvor in podal ostavko, ki se glasi: „Vaše Veličanstvo! Ker mi je Vaše Veličanstvo izrazilo potrebo, da podam ostavko z namenom, da se razširi temelj za podaljšanje naše dosedanje politike miru, reda, zakona, borbe proti korupciji in končno sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci, dovoljujem si podati ostavko kabineta. — Belgrad, 15. oktobra 1924. — Ljuba Davidovič, predsednik ministrskega sveta.“

Kakor poročajo vladni listi, je krona zadnje dni večkrat pozvala Davidoviča indirektnim putem, naj poda ostavko, kar pa vlada ni hotela storiti, dokler jo ni kralj naravnost pozval, naj to stori. Kljub temu so vladni listi pisali do zadnjega trenutka, da vživa vlada zaupanje krone.

Krona se še ni odločila, ali poveri Davidoviču mandat za sestavo koncentracijske vlade. Govori se tudi o tem, da dobi ta mandat predsednik narodne skupščine Ljuba Jovanovič.

Čuvarji države.

Pred dnevi je vladno časopisje, med drugimi tudi listi SLS, zagnalo velik hrup, da pripravljajo gotovi oficirski krogi puč, v katerem bi z orožjem v roki odstranili sedanjo Davidovičevo vlado. Napovedali so celo dan, kdaj se ima izvršiti ta prevrat. Rok je potekel, prevrata pa ni bilo in v državi je mirno, kakor je bilo prej.

Najlepše pri vsej stvari pa je to, da je moral končno celo sam notranji minister zanikati vse vesti o nameravanem oficirskem puču. ki jih je razširilo vladno časopisje samo. Notranji minister pravi v svoji izjavi, da so mu sicer gotove osebe

Vladni listi naglašajo, da vladna kriza ni parlamentarna, češ da jo je povzročilo samo intrigiranje pri kroni. Tako vsaj piše „Slovenec“, ki pravi, da je to igračkavanje z državnimi interesi. Res je, da je ostavka prišla precej nepričakovano za vse vladne kroge. Kakor je bila Davidovičeva vlada čez noč imenovana, ravnotako hitro je tudi padla, ne da bi imela priliko, pokazati, da ne zna samo izvrševati strankarska imenovanja, pač pa tudi resno delo v državni upravi na narodno-gospodarskem, socialno-političnem, kulturnem polju, kakor tudi drugih poljih. To je pač bridka usoda in očitna posledica neenotnosti vladnega bloka. Početne napake tega bloka se sedaj maščujejo, ker so onemogočile uresničenje skupne podlage za izvedbo in rešitev važnih državnopravnih zadev.

Vladne stranke so sicer razočarane, toda časa se imeli dovolj za ustvaritev skupnega programa glede na takozvani sporazum. Vladne stranke govore neprestano o sporazumu, do danes pa še nismo čuli, kako si zamišljajo ta sporazum. To je eden najpoglavnejših vzrokov, zakaj njena pogajanja z Radičem niso uspela, kakor je želela, in zakaj je moral slediti njen padec. Ne smemo pri tem pozabiti, da je vlada od vsega početka obljubovala kroni pridobitev Radičevih poslancev za popustljivost. To se ni posrečilo doseči, obljube so ostale neizpolnjene in vlada je morala oditi.

Ako se Ljubi Davidoviču ne bo posrečilo sestaviti koncentracijsko vlado, bodo dobili mandat za sestavo bržkone radikalci in končni uspeh bi bile nove volitve. Volitev si želi tudi Radič, manj paseveda vladne stranke, ki še niso mogle dovolj hitro izrabiti svoj položaj ter pripraviti tla.

Če upoštevamo to, da je bila sedanja vlada pravzaprav v stalni krizi, ker je bila popolnoma odvisna od Radičeve milosti, s katerim se ni mogla sporazumeti do potrebne mere, se nam zdi padec vlade razumljiv in za najboljši izhod iz splošne notranjepolitične krize po sestavi nove vlade razpis volitev, ki naj bi pokazale voljo ljudstva.

poročale, da se pripravlja vojaški puč in ga naprosile, naj to stvar zasleduje, vendar pa ni smatral teh prijav za resne, radi česar tudi ničesar ukrenil ni.

Zakaj in kako so nastale govornice, da se pripravljajo pri nas vojaški prevrat, ne moremo točno vedeti, sodi pa se, da je tozadevne vesti razširilo vladno časopisje z namenom vplivati na vojaške kroge, ki da so nasvetovali kroni, naj ne podpiše ukazov o imenovanju Radičevih poslancev za ministre. Ali je bilo pametno, širiti take vesti, je seveda drugo vprašanje.

Vojaški prevrati so nam znani iz najnovejše zgodovine Grške in raznih drugih držav. Gotovo je, da taki prevrati ne dvigajo ugled države, v katerih se morebiti izvrše, ker dokazujejo, da je državljanska svoboda odvisna od gotove klike, ki vlada nad ljudstvom z močjo sile in orožja. Ker stojimo na principijelnem stališču, da se vojska ne sme vmešavati v politiko in da se v vojsko ne sme zanašati politika, ako jo hočemo imeti dobro, moramo ravnotako kakor vojaške puče, obsoditi tudi raznašanje neresničnih vesti o nameravanem puču. Te vesti, četudi so neresnične, imajo namen zvesti med vojaštvo politikovanje in razdor, kar more samo škodovati ugledu vojske in države.

To so alarmantne vesti, ki nam morejo vzeti v inozemstvu zaupanje v stabilnost razmer naše države in ki bi bile sposobne, da zadajo najhujše udarce našemu narodnemu gospodarstvu.

Reševanje mednarodnih sporov.

Odkar obstoji društvo narodov še ni nobeno njegovo zasedanje zbudilo toliko zanimanja kakor letošnje njegovo peto zasedanje. To zanimanje je zbudilo posvetovanje o sestavi znanega protokola glede mirnega reševanja mednarodnih sporov, ki je bilo končno tudi sprejeto.

Ta protokol je uspeh petletnega truda za zmanjšanje oboroževanja, ki naglašava v čl. 8. pakta društva narodov.

Ta člen se glasi: »Člani društva priznavajo, da se ohranitev mira doseže z zmanjšanjem oboroževanja narodov na najmanjšo mero, ki jo zmora narodna sigurnost in izvršitev mednarodnih obveznosti, nastalih iz skupne akcije.« Kakor se jasno vidi v navedenem, ne gre za razorožitev, temveč za omejitev oboroževanja, in je tudi dolžnost zmanjšanja oboroževanja vezana na dva posebna pogoja. Prvi pogoj, da ne sme trpeti narodna varnost (države), drugi pogoj pa se izraža v tem, da je vsaka država dolžna imeti toliko oborožene sile, da more sodelovati v skupni oboroženi akciji društva narodov proti rušiteljem mira. S tem so obenem začrtane meje, do katerih se more pričakovati zmanjšanje oboroževanja in sicer stopnjama.

Na prvem in drugem zasedanju je društvo narodov izrazilo samo gotove želje in je prepustilo svojim dvem posvetovalnim komisijam, naj izdelata točen načrt o zmanjšanju oboroževanja. Šele tretja skupščina društva je zavzela določneše stališče v posebni resoluciji, na četrtem zasedanju pa je bil izdelan dogovor o medsebojni pomoči. Ta dogovor je naletel na ugovore, da je preveč vojaški in da ne določa mirnih načinov reševanja sporov, da ne vodi k zmanjšanju oboroževanja, ker ne jamči državne varnosti in da bi bile posebne pogodbe med posameznimi državami sposobne izzvati še

Končno pa se mora vsakdo vprašati, kakšna vlada je pravzaprav, ako se ne more zanesti niti na svoje lastno orožje.

Menimo, da so tisti, ki so raznesli vesti o nameravanem puču, storili slabo uslugo tako sebi kakor tudi državi sami. Vlada je po notranjem ministru sicer dementirala te vesti, vendar pa kaže cela zadeva, da so se vladne stranke zavedale svojih slabosti in da so iskale krivce zanje drugod.

Božisi pa kakorkoli, obsojanja vredno je, ako se hoče kovati politični kapital iz stvari, ki bi v slučajih resnice mogle izzvati katastrofalne posledice za našo državo. Tembolj je to obsojanja vredno, ker so to storile vladne stranke, ki so kot take poklicane igrati vlogo čuvarja države ter ščititi njen ugled tako na zunaj kakor na znotraj.

večjo napetost med posameznimi skupinami držav.

Ko se je sestala peta skupščina društva narodov, se je opazilo, da je dogovor o medsebojni pomoči kot rezultat kompromisa prejšnjih vlad Anglije in Francije končno pokopan in da je položaj zelo kritičen. Vedelo se je, da prideta na zasedanje min. predsednika Macdonald in Herriot, ki sta že v Londonu rešila težko vprašanje reparacij, in da se bo v Ženevi pojavila ameriška deputacija pod vodstvom generala Blissa, ki bo prinesel poseben načrt z originalnimi predlogi. Oba državnikova prvih dveh evropskih velesil sta imela na zasedanju društva narodov znamenita govora ter predlagala resolucijo, s katero naroča društvo v svrhu odprave nasprotij v posameznih mnenjih in priprave za sklicanje mednarodne konference o zmanjšanju oboroževanja svoji tretji komisiji, naj prouči vprašanje o jamstvih in redukciji oboroževanja, prvi komisiji pa, naj prouči vprašanja o izpremembah pakta in o obveznem sodstvu stalnega sodišča mednarodnega prava. Omenjeni komisiji sta v tritedenskem delu izdelali besedilo protokola, ki ga je skupščina društva narodov soglasno sprejela dne 2. oktobra.

Osnovne misli tega protokola so arbitraža, varnost in razorožitev. Največje važnosti je določilo člena 2., ki prepoveduje vsako napadalno vojno in dovoljuje samo obrambno vojno in vojno z dovoljenjem sveta ali skupščine društva narodov. To je največja izprememba vojne prava, odkar obstoji svet. Po splošnem mednarodnem pravu, je pravo vojevanja eno glavnih znakov suverenosti in tudi po samem paktu društva narodov je bila napadalna vojna dovoljena v več slučajih. Sedaj se napad proglašajo za mednarodni zločin. Otvorjeni so na ta način novi vidiki za popolno preobrazbo

vojnega prava. Druga važna izprememba tiči tam, da je s protokolom omogočeno mirno reševanje vseh sporov med posameznimi državami. Države, ki so podpisale protokol, so se obvezale, da pripoznajo obveznost stalnega sodišča mednarodnega prava v slučajih, navedenih v § 2. člena 36. statuta o stalnem sodišču, ki se nanašajo na tolmačenje mednarodnih pogodb, da vsa vprašanja mednarodnega prava, na kršitve mednarodnih obveznosti in na odškodnino za kršitev teh obveznosti. Določeno je tudi postopanje za spore, ki morajo priti pred svet društva narodov, ker niso bili predloženi stalnemu sodišču niti izvoljenim sodnikom.

Doslej je svet društva narodov skušal najprej pomiriti stranke. Ako mu je to uspelo, je bila stvar končana. Če to ni uspelo, je svet izdelal poročilo, v katerem je priporočal gotovo rešitev. Poročilo, ki ga je svet sprejel soglasno, je obvezovalo člane društva, da se niso smeli vojskovati proti državi, ki je sprejela nasvet sveta. Ako tako poročilo ni bilo sprejeto soglasno, spor ni bil rešen in vsaka država je mogla storiti, kar je smatrala za najbolj-

še, to se pravi, da je smela začeti tudi vojno.

Po čl. 4. protokola pa se postopa sedaj popolnoma drugače. Ako svet društva ne more pomiriti stranke, jih pozove, naj spor predložijo stalnemu sodišču ali pa izvoljenim sodnikom. Ako sporne stranke tega nečejo, se sestavi na zahtevo vsaj ene stranke odbor izvoljenih sodnikov, bodisi po sporazumu strank ali pa uredi, v slučaju, da se stranke ne morejo sporazumeti o osebah in pooblastilih arbitrov, svet ta vprašanja ter izbere arbitre in predsednika izmed oseb, ki nudijo po svoji narodnosti in značaju največ jamstva za nepristranost. Odbor arbitrov je dolžan zahtevati na željo katerekoli stranke nasvetovalno mnenje stalnega sodišča o spornih pravnih vprašanjih, vendar pa to mnenje ni obvezno za arbitre. V slučaju, da ne zahteva nobena stranka arbitraže, vzame svet spor v svoje roke. Ako sprejme soglasno poročilo, je njegova odločitev obvezna za vse stranke, ako pa se ne doseže soglasnost, izroči svet zadevo odboru arbitrov in določi v tem slučaju sam, ne da bi vprašal stranke, sestavo, pooblastila in postopanje arbitrov. (Dalje prih.)

Kaj delajo nestrokovnjaki?

»Slovenec« je pred dnevi napisal, da ni treba, da bi bili ministri strokovnjaki, da je dovolj, ako so strokovnjaki podrejeni uradniki. Minister ima samo dolžnost, da podpisuje akte, ki mu jih predložijo referenti, na katere se mora zanesti. Na ta način skuša »Slovenec« opravičiti razne nerednosti, ki so jih zakrivilo slovenski ministri. Seveda je tako opravičilo precej nerodno in tudi poceni, niso pa poceni posledice nerednosti, ki jih zakrivi minister, ako se na svoje posle ne razume toliko, kolikor zahteva vsaj njegova odgovornost napram parlamentu.

Kot primer hočemo navesti članek, ki ga je 8. t. m. prinesla »Samouprava« o kupčijah železniškega ministrstva.

Ta list piše: »Že bivša vlada g. Pašiča je uvidevši potrebo obnove železniških prog, zlasti dela Sisak-Brod, sklenila, da se naj čimprej nabavijo tračnice in gradivo za tiste. Ker so bile tedaj reparacije iz Nemčije v zastoju, je ekonomsko finančni odbor ministrov sklenil, naj se za najpotrebnejše tračnice in ostalo gradivo razpiše licitacija, a gradivo plača iz rednih proračunskih kreditov potom odplačil do definitivnega izplačila. Vse to delo se je vršilo točno po predpisih zakona o državnem računovodstvu.

Takoj, ko je g. Sušnik prišel za ministra prometa, so se nenadoma znašli v Belgradu zastopniki dveh tvrdk iz Berlina, tvrdke Wolf in tvrdke Dortmund Union, s katerimi smo preteklo leto sklenili pogodbe za dobavo tračnic in železniškega gradiva, a nam do danes niso ničesar dobavili, četudi so prejeli

četrtino dogovorjene vrednosti v znesku 2.750.000 zlatih mark, kar predstavlja po tedanjem tečaju, ko so prejeli to vsoto, okoli 60.500.000 dinarjev. Z dvojico zastopnikov teh tvrdk je sklenil minister za promet g. Sušnik zopet novo pogodbo. Po tej pogodbi ima naša država plačati tem tvrdkam poleg lani prejetih 60.500.000 dinarjev v gotovem denarju še 33.000.000 dinarjev za to, da nam dobavijo tračnice in železniškega gradiva za 110 km železniške proge (ali 9.000 tračnic in 2.500 ton drobnega železniškega gradiva). Torej za 110 km tračnic in železniškega gradiva plačamo 93 milijonov 500.000 dinarjev! S to pogodbo g. Sušnika se torej izpremene prej sklenjene pogodbe s temi tvrdkami v njihovo veliko korist.

Mi smelo trdimo, da znaša po današnjih cenah vrednost tega gradiva samo 52.000.000 dinarjev. Mi se ne bojimo, da nam to demantirajo. V ostalem vedo to vsi trgovci in inženjerji, ki se bavijo s to trgovino.

Tvrdke so že prejele 60.000.000 dinarjev za gradivo, ki je vredno 52.000.000 dinarjev, a se jim daje še predjem 33.000.000 v gotovini.

Zakaj se je to ukrenilo?

Reklo se bo, da nam tvrdke nočejo na drug način dobavljati.

Sedaj smo že meseca oktobra. Za mesec ali dva meseca nam tvrdke ne morejo dobaviti gradivo. Rok za popolno dobavo pa znaša pet mesecev. Če en ali dva meseca bo že zima, zapadel bo sneg in bo treba čakati na spomlad, da se bo gradivo lahko uporabilo. Zakaj se potem sedaj v oktobru tako nujno vrši to delo?

Končno je zopet prišel nekoč k starki ter si mencial roke, kakor takrat, ko ji je predlagal kupčijo. Po nekaterih brezpomembnih opazkah ji je dejal:

»Mati, zakaj se pa opoldne nikoli ne zglasite pri meni, kadar pridete v Epreville? Ljudje se čudijo in pravijo, da si nisva več prijatelj in to me žalosti. Veste, da vas pri meni nič ne velja. Meni se nič ne pozna, ako dam kak obed za stonj. Pridite, kolikorokrat hočete, ne da bi se sramovali; samo veselilo me bo.«

Tega si mamka Magloire ni pustila dvakrat reči in ko se je naslednji dan peljala na trg, se je ustavila s svojim kljusetom pri mojstru Chicotu in zglasila k obljubljenemu obedu.

Krčmar jo je sprejel najprijaznejše, pogostil kakor kako gospo ter ji postregel s perutnino, krvavo in jetrno klobaso, z jagjetino ter zeljem s slanino. Starka, navajena

Nadalje, ali ministru in celi vladi ni znano, da je Nemčija položila v korist nam pripadajoče vsote za september 2.375.000 zlatih mark, kar predstavlja okoli 120 milijonov dinarjev, od katere vsote imajo prejeti tudi navedene tvrdke, da nam prično dobavljati gradivo. Zakaj smo sedaj tako hiteli vtakniti jim v žep 33.000.000 dinarjev.

Končno vemo točno, da je vlada obveščena od naše delegacije v Parizu, da bo reparacijsko vprašanje rešeno najdalje do konca tega leta, in ako do tedaj niti naročeno gradivo ne more priti niti se uporabiti, zakaj metati proč 33.000.000 dinarjev?

Ali je vojni minister lahko civilna oseba?

Povodom ostavke vojnega ministra generala Hadžiča se je sprožilo vprašanje, ali more biti vojni minister tudi civilna oseba. Zahteva, da naj bo vojni minister ravnotako zastopnik ene izmed strank, ki je na vladi in ki je napram parlamentu popolnoma odgovorna za svoje delo, ni nova. Nekateri celo trdijo, da bi se vojska depolitizirala, ako bi bil vojni minister civilna oseba, ker da bi potem noben general, t. j. noben član vojske ne imel priliko postati član kateregakoli političnega ministrstva.

Ker je v parlamentarni državi pravzaprav vsako ministrstvo zastopnik gotove večine v parlamentu, to se pravi, da je zastopnik politične stranke, mora prav za prav vsak član ministrstva biti istega političnega naziranja, kakor je večina, in seveda istotako tudi vojni minister. S tem pa postane vojak, ki je imenovan za vojnega ministra, politik in je do gotove mere prisiljen k politični solidarnosti z ostalim ministrstvom.

Res je tudi, da se v slučaju demisije vrne vojni minister nazaj v vojsko, ki vidi še nadalje v njem politika, med tem ko bi civilna oseba v istem slučaju ne imela z vojsko nobenega stika več. Mogoče je tudi, da postanejo iz istih vzrokov v vojski več političnih struj z ozirom na to, kakšnim strankam so pripadali bivši vojni ministri iz generalskih vrst. Da ne more biti to dobro za ustroj vojske, ki mora biti politično nevtralna, ker mora služiti vsemu narodu in ne posameznim strankam, je več kot gotovo.

Ugovarja se, da je vojni minister v vladi edina strokovna in nepolitična oseba. Iz tega pa bi sledilo, da bi moral ostati na mestu vedno isti minister. Pri vsaki izpremembi vlade se zamenja tudi oseba vojnega ministra, kar pomeni, da se značaj vojnega ministra ne sodi vedno samo s strokovnega stališča. Tudi dokazuje ostavka generala Hadžiča, da vojni minister ne more ostati politično indiferenten, ker bi mu v nasprotnem slučaju bilo vseeno, kako politiko vodi ostala vlada, ter bi svoje ostavke tudi ne utemeljil s političnimi razlogi.

Mislimo, da nam navedeno nudi dovolj jasno sliko, koliko velja ne-sposobnost naših državnikov. Zato je »Slovenec« opravičevanje tudi umljivo. »Slovenec« trdi, da so v parlamentarni državi ministri odgovorni predvsem parlamentu in da imajo kot taki skrbeti v prvi vrsti, da državna uprava vrši svoje delo po smernicah večine narodne skupščine.

Ali se take kupčije, kakor je navedena zgoraj, strinja tudi s temi smernicami, nam časopisje SLS ne pove.

Trdi se, da je delo vojnega ministra takega značaja, da ga more vršiti samo vojaško naobražen človek. Želeti bi sicer bilo, da vodi posle vsakega ministrstva samo strokovno naobraženi ljudje, toda pri parlamentarnem sistemu to vsekakor ni vedno mogoče. Iz istega vzroka, kakor more voditi n. pr. prometno ministrstvo kak profesor-parlamentarec, bi smela načelovati vojnemu ministru tudi civilna oseba. Res je, da so razna ministrstva uspešno vodili ljudje, ki niso bili po svojem osebnem poklicu strokovnjaki. Seveda je na drugi strani tudi še bolj res, da so bili številnejši oni ministri, ki so svoje posle slabo izvrševali. No, priznati se mora, da bi vojni ministrstvo lahko uspešno vodila tudi civilna oseba, ker so posli vojnega ministrstva večinoma upravnega značaja in ne strateškega. Znano je, da je bil na Češkoslovaškem prva leta republike izboren organizator vojske Klofač, pozneje Udržal, da je v Rusiji organiziral boljševiško vojsko Trocki, da so tudi v Franciji imeli civilne osebe kot vojne ministre. Res je tudi, da si mora vsak minister izbrati sposobne pomočnike, ki mu morajo dajati strokovne nasvete. Kakor pa govore mnogi razlogi za to, da naj bo tudi vojni minister iz vrst parlamentarcev, vendar pa se na drugi strani pojavlja resno vprašanje, ali to v vsakem slučaju dopuščajo dane razmere. V naših politično razdrapanih razmerah si moremo le težko predstavljati, da bi imeli posebno korist od tega, ako bi bil vojni minister civilna oseba, naveden politik. Menimo, da bi bila nevarnost, da se zanesemo v vojsko politika, pri naših sedanjih razmerah veliko večja.

Parlamentarno načelo govori sicer za to, da bodi tudi vojni minister parlamentarec, toda vrašanje, ali sestava današnjega parlamenta v resnici tudi odgovarja duhu časa in potrebam. Ali nam je parlamentarna vlada dovoljno jamstvo za spoštovanje parlamentarnih načel? Imeli smo priliko prepričati se tudi o nasprotnem.

Kakor smo principijelno za to, da bodi vsaka vlada sestavljena iz samih parlamentarcev, oseb, odgovornih parlamentu in posredno volil-

Guy de Maupassant:

Sodček.

Konec.

Minula so tri leta. Starka je bila izredno čila. Zdelo se je, da se ni postarala niti za dan, in Chicot je obupoval. Dozdevalo se mu je; da ji plačuje rento že pol stoletja, da je prevaran, osleparjen in ruiniran. Od časa do časa je prišel v hišo starke, kakor se gre julija meseca na polje pogledat, ali je žito že zrelo za srp. Mamka ga je vedno sprejela z nekoliko zlobnim pogledom, kakor da bi hotela reči: »Poglej, pogledaj, kako sem te potegnila za nos!« In krčmar je kmalu zopet zlezal na svoj voz ter mrmral: »Ali boš večno živela, strašilo?«

Ni vedel, kaj bi storil. Kadar je videl, bi jo mogel zadaviti, in sovražil jo je z divjim, zavratnim sovraštvom, kakor ga občuti samo okraden človek.

Iskal je sredstva.

od mladosti na zmermost, v kateri se je navadno preživljala samo z juho in kosom kruha, namazanim z maslom, ni skoro ničesar pojedla. Chicot, ki mu to ni bilo všeč, jo je zelo silil jesti. Tudi piti ni hotela. Kavo je zavrnila. Zato je vprašal: »Ali bi vam morebiti ugajal kak kozarček?«

»No, če ga daste, ne bom rekla — ne.«

In zaklical je s polnim grlom po sobi: »Rozalija, prinesi boljšega, najboljšega!« In natakaria je prinesla steklenico, ki je bila na trebuhu okrašena s papirnatim napisom. Krčmar je natočil dva mala kozarčka.

»Poskusite mamica; to je nekaj izvrstnega!« In ženica je pila počasi z malimi požirki, da bi dalje časa živela dobroto. Ko je izpraznila čašo do zadnje kapljice, je izjavila: »Da, to je res dobro!«

Še ni izgovorila, ko je že Chicot natočil v drugič. Hotela je ugovar-

jati, pa je bilo že prepozno in pokušala je drugo čašo premišljeno kakor prvo.

Ponudil ji je tretjo čašo, a jo je odklonila. Krčmar pa jo je silil: »Glejte, to je kakor mleko. Jaz popijem deset, dvanajst čaš, pa mi nič ne škoduje. To teče kakor sladkor. Ničesar ne čutite niti v trebuhu niti v glavi. Je tako, kakor da bi na jeziku izhlapelo. Za zdravje ni boljšega.«

Ker jo je mikalo, je privolila, da je še natočil, a je izpila samo pol čaše.

Tu je vzkliknil Chicot v hipni dobrodušnosti: »Veste kaj, — ker vam tekne, vam bom pa dal en sodček, da pokažem samo, da sva mi dva dobra prijatelja.«

Ženica ni odklonila, pa je sprejela dar in se vrnila domov nekoliko okajena.

Naslednje jutro se je pripeljal k njej krčmar ter ji prinesel s svo-

cem, vendar moramo priznati, da goča izjeme. In to velja tudi za vpravno žalostne izkušnje, ki jih do-šanje, ali naj bo vojni minister civilja parlamentarizem, najbolj omovilna oseba.

Politični pregled.

Demisija vojnega ministra.

V sredo preteklega tedna je demisioniral vojni minister general Hadžić, ki je utemeljil svojo ostavko v posebnem pismu na min. predsednika. V tem pismu pravi general Hadžić med drugim, da je šest največje skupine v vladnem bloku, voditelj HRSS g. Radić govorec o neki razdelitvi Albanije med našo državo in Italijo, izjavil med drugim, da preti Albaniji strašna usoda od strani Italije, Srbije in Grčije, ki jo bodo okupirale; da hrvatski narod noče vojne z Albanijo in da nobeden Hrvat ne bo prekoračil mej Albanije itd. Ta defetistični govor g. Radića je bil objavljen tudi v listih, a ni bil dementiran. Vojni minister je pričakoval, da bo vlada reagirala na ta govor in na defetizem, ki se po njegovem pričanju sistematsko izvaja od največje skupine vladine večine in ki razkrojno vpliva posebno na vojsko. Ker leži na min. vojne in mornarice vsa odgovornost za vojsko in ker to odgovornost razumeva samo na način, da mora biti vojska brezpogojno poslušna naredbam svojih starešin in da se mora vojska obvarovati pred vplivi, ki bi onemogočili, da se v polni meri svoje moči postavi v obrambo največjih interesov države, izjavlja vojni minister, da radi medvojnega defetizma, ki se izvaja od strani HRSS po govorih njenega voditelja gospoda Radića, ne more še dalje nositi odgovornost za red in stanje v vojski, ako se ga na tak način razbija, radi česar podaja ostavko.

Preosnova vlade.

Ostavka vojnega ministra je nanovo sprožila vprašanje preosnove vlade. Kakor so poročali listi, je kralj izrazil ministrskemu predsedniku željo, da se naj politika sporazuma nadaljuje, toda predvsem tako, da se očuva vojska in enotnost države pred razsulom. Ministrski predsednik je kralju predlagal, naj se zamenja vojni minister in spopolnijo prazni ministrski sedeži z zastopniki HRSS, ker je za politiko sporazuma nujno potrebno, da radićevci vstopijo v vlado, ker bo šele tedaj mogoče pričakovati, da se interesi HRSS povsem prilagode državnim interesom. Kralj je nato ministrskemu predsedniku izrazil željo, naj se reši vprašanje popolnitve kabineta na podlagi široke koncentracije.

Pogajanja z radikali.

Ker je Radićeva stranka glede vstopa v vlado vztrajala pri svojih prejšnjih sklepih, je min. predsednik Davidovič povabil predsednika narodne skupščine Jovanovića, naj se s tistim delom radikalne stranke, ki je za sporazum, kakor ga hoče

današnja vlada, pridruži vladni večini ter vstopi v kabinet. Jovanovič je to ponudbo odklonil z ozirom na strankarsko disciplino, pri čemer je naglašal, da v radikalni stranki ni nasprotij, ki bi jo mogla ločiti v dva tabora. Jovanovič je tudi dokazoval Davidoviću, da bi morala delo sporazuma vzeti v roko vlada, ki bi bila programatično močnejša nego je sedanja ter bi imela tudi svoj konkreten načrt. Po njegovi sodbi stranke, ki stojijo na temelju narodnega in državnega edinstva, ne odklanjajo sodelovanja v taki vladi. Gotovo pa je, da se ne bodo dale razcepiti z nobenimi ponudbami, ker bi na ta način naravnost fatalno oslabile svojo idejo.

Radikalci zahtevajo demisijo vlade.

Radi sestave koncentracijske vlade je končno odgovoril v imenu radikalne stranke Ljuba Jovanovič min. predsedniku, da radikalna stranka ne more stopiti v pogajanja z ministrskim predsednikom dotlej, dokler vlada ne odstopi, ker je to običajna parlamentarna metoda. Nadalje zahtevajo, da imajo po parlamentarnem običaju po odstopu vlade prevzeti vodstvo pogajanj radikali kot najmočnejša stranka.

Narodna skupščina.

V soboto se je narodna skupščina sestala k izrednemu zasedanju. Na seji je predsednik Jovanovič prečital ukaz o imenovanju bivšega intendanta belgrajskega gledališča, Milana Grola za državnega podtajnika v zunanjem ministrstvu. Nato so bili prečitani predlogi poslancev Jovana Jovanovića, Gjoke Popovića in Radosl. Agatanovića o obtožbi bivših ministrov dr. Laze Markovića, dr. Jankovića in dr. Kojića. S predlogi se bo postopalo po zakonu. Justični minister je zahteval izročitev poslancev Vlad. Pušenjaka, Frana Kremžarja in Ivana Puelja radi prestopka po §§ 104. in 491. in 496. k. z. sodišču. Zadeva je bila izročena imunitetnemu odboru. Vloga Stjepana Radića glede verifikacije treh njegovih mandatov je bila izročena verifikacijskemu odboru. Radić izjavlja v vlogi, da si pridružuje mandat Kotor-Dubrovnik-Split. Vladnemu predlogu zakona o korupciji je bila priznana nujnost. Ravnotako je bila priznana nujnost predlogu invalidskega zakona. Končno je bil določen nastopni dnevni red za ponedeljkovo sejo: Volitev odbora za zakon proti korupciji, volitev odbora za invalidski zakon, poročilo odbora za pritožbe in prošnje. Na ponedeljkovi seji narodne skupščine so bili izvoljeni navedeni odbori. V odboru, ki bo razpravljal o zakonu proti korupciji ima vlada 13 glasov, opozicija pa 8.

jega voza z železnimi obroči okovan sodček. Potem jo je prisilil pokusiti vino, da bi se prepričala, da je ista »dobra kapljica« in ko sta popila vsak tri čaše, je dejal pri odhodu: »In ko ne bo nič več notri, bomo pa še dali. Nikar se nič ne sramujte. Meni se to ne pozna. Čimprej bo prazen, tem ljubše mi bo.«

In tako je zopet splezal na svoj voziček. Štiri dni kasneje se je zopet zglasil. Starka je sedela pred vrati ter je narezavala kruh za svojo juho. Stopil je bližje, jo pozdravil in se kolikor mogoče približal njenemu obrazu, da bi mogel zaduhati njeno sapo. In ko je zavohal duh po alkoholu, se mu je raztegnil obraz v zadovoljne poteze.

»Pa mi pač boste postregli s kozarčkom pristne kapljice?« je vprašal. In spila sta vsak dva do tri kozarce.

Ni dolgo trajalo, ko so začeli govoriti po okolici, da se mati Magloire na tihem vdaja pijači. Našli so

jo, ko je ležala pijana na tleh v kuhinji, drugič na dvorišču, pa tudi ob bližnjem potu, in nesti so jo morali skoro napol mrtvo domov.

Chicot ni več prihajal k njej v posete in če so govorili v njegovi prisotnosti o njej, je mrmral s kislim obrazom: »Res, prava nesreča je, če se kdo v tako visoki starosti prične izpozabljeti. Spričo njene starosti je to zelo slabo in ne bo imelo dobrega konca.« V resnici se je slabo končalo. Že prihodnjo zimo proti božiču se je zgodilo, kar je bilo neizogibno. Do nezavesti pijana je padla v sneg in ko so jo čez nekaj časa našli, je bila že mrtva.

Mojster Chicot je prevzel dedščino po njej ter je izjavljal vsakomur, ki je hotel poslušati:

»Ako bi ne bila neumna in bi ne pričela piti, bi gotovo še najmanj deset let živela.«

Ostavka vlade.

Tekom včerajšnjega popoldneva je min. predsednik Davidovič podal kralju ostavko celokupne vlade.

Kralj je namreč pozval min. predsednika, naj poda ostavko, da se omogoči sestava širše koncentracijske vlade.

Politične vesti.

+ „Slovenec“ o Radiću. „Slovenec“ od 15. t. m. poroča iz Belgrada nastopno: „Poslednji Radićev govor v Vrhpolju je vzbudil v Belgradu razne govorce. V opoziciji se pričakuje, da je Radić zadal s tem govorom najkrepkejši udarec Davidovičevi vladi in zapečatil njeno usodo. Opozicionálni krogi računajo, da bo po tem govoru prišel obstanek vlade na tehtnico. Predsednik zemljoradniškega kluba je o tem govoru izjavil naslednje: Radić je slabo govoril za razvoj političnega položaja. Radić je pokazal, da mu ni mnogo na tem, da bi sedanja vlada delala z uspehom in mesto, da bi z govorom vladi pomagal, ji je še škodil.“ Z ozirom na to, da je kmalu prišel na tehtnico obstanek vlade, je vsekakor značilno, da lansira vladno časopisje v javnost vesti, po katerih zvrta vsa krivdno za slab razvoj političnega položaja na Radića. To je čudno zaveznitvo.

+ Zemljoradniki se v sedanjih vladnih družbi niso počutili bogve kako dobro. Belgrajske „Novosti“, glasilo zemljoradnikov se zavzemajo radi tega za širšo koncentracijsko vlado. Isti list piše, da bi za slučaj, ako bi ne Davidovič ne uspel s sestavo koncentracijske vlade, skušal sestaviti radikalec Ljuba Jovanovič koalicijsko vlado z Jugoslovanskim klubom, celo proti volji ostalega vladnega bloka. Značilna je sodba o sposobnostih voditeljev SLS, ki jim pripisuje možnosti, da gredo v vlado tudi z radikali, četudi jih proglašajo za svoje največje nasprotnike.

+ Poplavljeni ne dobe državne podpore. V Belgradu je te dni razpravljaj poseben parlamentarni

odbor o zakonu, s katerim bi se dovolila vsem po uimah in povodnih prizadetim državna podpora. Fin. minister dr. Spaho pa je izjavil, da ne more dovoliti nikakega kredita, ker so vse rezerve izčrpane.

+ Radićevci o koncentracijski vladi. Zagrebški torkov „Hrvat“ se bavi v uvodniku s pogajanj o sestavi koncentracijske vlade ter pravi, da ni treba pričakovati nikakih večjih izprememb. Sedanja vladni blok ima večino v parlamentu in ker še nadalje ostane čvrst in kompakten, so s tem presekanе vse možnosti za druge politične kombinacije. Blok ostane na vladi kakršen je zdaj, ali pa razširjen z radikali čistih rok in sporazumnega mišljenja. Z vsemi radikali pa nikakor. Ako se to ne bo hotelo, ostane edina možnost: razpust parlamenta in nove volitve.

+ Radić o monarhiji. Na svojem zadnjem shodu je izjavil Radić: „Jaz ne morem reči, da mi nismo republikanci. Mislim, da se od mene v monarhiji ne zahteva, da naj to rečem, ker mi jasno pravimo, da nam je potrebno, da smo v mednarodni zajednici monarhija, toda mi nočemo osebne režime niti absolutizma. Nam je potreben, in mi to uvidevamo, narodni kralj. Treba je, da mu uredimo njegov položaj v državi, da ne bi zavlada absolutizem. Nekateri v Belgradu mislijo plašiti kralja, ali Karadjordjevičem ne more nihče reči, da so bojazljivci (kukavice). — Kadar se kliče „Živela republika“, ne pomenja to „Dol monarhija“. To pomeni mir, seljačko pravo in seljačko državo, a nikakor ne pomenja: „Dol Karadjordjeviči!“

Domače vesti.

— Vse p. n. naročnike, ki še niso poravnali naročnine za »Ljudski Tednik«, naprošamo, naj to čimprej store in se v to svrhu poslužijo poštne položnice. Kdor potrebuje poštne položnice, naj to sporoči upravi »Ljudskega Tednika«.

— Občni zbor Kmetijske družbe. Vladni komisar prof. E. Jare sklicuje redni občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo za ponedeljek, 17. novembra 1924. ob enajstih dopoldne v dvorani »Uniona« v Ljubljani. Na dnevnem redu je volitev predsednika, I. in II. podpredsednika, 18. odbornikov in 2 pregledovalcev računov po določilih odstavka § 18. družbenih pravil. Volitev se bo vršila s posebnimi glasovnicami, ki se bodo izdale v barvi poverilnic in doposlale delegatom. Veljavne so samo one glasovnice, ki nosijo žig vladnega komisarja. Na glasovnico je napisati ime, priimek in bivališče oseb, ki jih vsak voli.

— Umrli je v sredo 15. oktobra v Stari Oslici nad Škofjo Loko ondotni župnik gosp. Ivan Soukup. Rojen je bil dne 11. majnika 1867. v Vondričohovem pri Pisku na Češkem in bil v mašnika posvečen v Ljubljani dne 19. julija 1890. N. v m. p.!

— Dr. Pirkmajer upokojen. Veliki župan n. r. dr. Otmir Pirkmajer v Mariboru je upokojen.

— Odkritje spomenika padlim vojakom v Kropi. V nedeljo se je vršila v Kropi slavnost odkritja spomenika padlim vojakom. Po službi božji se je zbrala ogromna množica ljudi in šolske mladine, da se ude-

leži svečanega odkritja. Spominska plošča ima 28 imen z letnicami rojstva in smrti, kratkim nad- in podpisom. Spomenik je odkril trgovec g. Luka Hafner.

— Ogromnega morskega psa so ujeli 8. t. m. ribiči okoli otoka Krka. Bil je 5 in pol metrov dolg, težak pa dve toni. V želodcu so našli kožo in del glave z dvema rogovoma kozliča ter dele tuna, ki je, sodeč po kosteh, moral biti težak vsaj 50 kg.

— Kredit za regulacijo Save. Ministrstvo poljedelstva in voda je odobrilo kredit za regulacijo Save po 800.000 Din. Kredit je namenjen za regulacijska dela, ki so potrebna za zavarovanje ljubljanskega vodovoda.

— Mož ustrelil svojo ženo. Na Spodnjem Berniku, župnija Cerklje na Gorenjskem, se je prošli petek odigrala velika rodbinska tragedija. Simon Naglič se je pred tremi leti vrnil iz Amerike in prinesel s seboj mnogo denarja. Po povratu v domovino se je tudi oženil k precej premožni hiši. S svojo ženo pa ni živel v dobrih odnosih, ker baje ni znala kuhati. V zadnjem času se je mož tudi vdal pijančevanju in često pripovedoval svojim prijateljem, da bo ženo ustrelil. Usodnega dne je bila žena na polju, kjer je žela ajdo. Med delom je prišel k njej tudi mož, ki je bil zelo nataknen. Prijel jo je za roko in oddal njo 5 revolverskih streliv. Strelji so bili smrtonosni. Po krvavem dejanju je zločinec izginil in ga oblasti doslej še niso izsledile.

Gospodarstvo.

g Sadni sejem v Ljubljani. Sadni sejem v Ljubljani, ki se prične to soboto, 18. t. m. in ki bo trajal do svetega ponedeljka 20. t. m., obeta veliko udeležbo, tako od strani sadjerejcev, kakor tudi kupcev. Sejem se vrši v zelo prostornem in svetlem paviljonu L. ljubljanskega veleosejma in bo odprt vse tri dni od 8. dopoldne do 5. popoldne. Na prodaj bo samo lepo in obrano namizno sadje, predvsem seveda jabolka najbolj zna-

nih in najbolj razürjenih vrst. Priglasila za sejem so došla od vseh strani, največ iz bogate Stajerske, ki se odlikuje letos prav posebno po svojem krasnem in zlatnem sadju. Za Ljubljano bo ta sejem novost in se bodo meščani lahko založili s potrebnim zimskim sadjem tudi na debelo. Glavni namen sejma pa je, da se privabijo kupci iz domačih in tujih dežel in da se proda po deželi lepo namizno sadje, ki je po mnogih

naših krajev tako bogato obrodi. Na sejmu bo naprodaj tudi luksuzno sadje, ki se bo prodajalo po komadah in nadrobno, tako da bodo imeli obiskovalci priliko pokušati tudi najbolj zlahkne vrste sadja, ki so sedaj zrele in dobre za uživanje. Na sejmu so povabljeni kupci iz bližnjih in daljnih domačih krajev in iz tujine. Posebna zanimivost bo tudi to, da bo večina sadja vložena v ameriške zaboje, ki se morajo za sadno kupčijo tudi pri nas vpeljati zaradi svoje lahkote in priročnosti za prenašanje in prekladanje.

g Premovanje goveje živine v Predosljah pri Kranju. Živinorejska zadruga v Predosljah pri Kranju priredi v medeljo, 26. oktobra t. l. premovanje goveje živine za svoj okoliš. Premovanje se prične ob 9. dopoldne na Brdu. Popoldne ob treh bo zborovanje živinorejcev v Predosljah v Ljudskem domu, kjer se bo razdelilo premije za najboljšo plemensko živino.

g Anketa za pospeševanje živinoreje. Ministrstvo za poljedelstvo in vode je sklicalo za 1. novembra sestanek živinorejskih strokovnjakov. Na anketi je pozvano okrog 20 naših znanih strokovnjakov, ki bodo razpravljali o vseh problemih, ki se tičejo pospeševanja živinoreje. Dalje se bo razpravljalo tudi o edinstvenem zakonskem načrtu za pospeševanje živinoreje.

g Gnojenje s Tomaževo žlindra. Danes ni menda po naši deželi kraja, kjer se ne bi rabila umetna gnojila. Z neprestanim obdelovanjem jemlje mo iz naše zemlje vedno več redilnih snovi in ker jih s hlevskim gnojem ne moremo zemlji povrniti, postajajo naši pridelki manjši in slabši. Posebno pa velja to za eno najvažnejših redilnih snovi, fosforovo kislino, katere je že od narave malo v naši zemlji. Najcenejša in najboljše gnojilo s fosforovo kislino je **Tomaževa žindra**. Fosforova kislina, dana zemlji v obliki Tomaževe žindre, je edina, ki se ne izgubi in ostane v zemlji za več let vedno enako uporabna. Tomaževa žindra se rabi za vse poljske rastline, posebno pa za travnike. S hlevskim gnojem travnike gnojiti je silno postratno, ker se z njim izgubi najmanj 1/4 gnojilne moči. Letos je rastlo na naših travnikih izvanredno mnogo sena. Z obilno košnjo pa smo vzeli iz tal veliko hranilnih snovi, vsled česar so ti travniki oslabei. Zato pa moramo ravno letos tembolj skrbeti, da te snovi ob pravem času s pravim gnojenjem nadomestimo. Popolen uspeh pri gnojenju pa bomo dosegli, ako dodamo zemlji razum fosforove kisline tudi kalija in dušika. Kalij dodamo s kalijevo soljo ali kajnitom, pa tudi s pepelom, dušik pa z gnojnicco ali s čilskim solitrom. Najugodnejši čas gnojenja travnikov z umet-

nimi gnojili je sedaj, jeseni in skozi vso zimo do konca meseca februarja. Na 1 oral t. j. 1600 kvadr. sežnjev se mora vzeti najmanj 300 kg Tomaževe žindre in 100 kg kalijeve soli, poleg tega je treba gnojiti še z gnojnicco, ali pa se spomladi potrosi še 50 do 60 kg čilskega solitra. S takim gnojenjem bodo rastline dobile vse potrebne hranilne snovi in na travnikih bomo pridelali veliko več boljše in tečnejše krme.

g Banca Adriatica v Trstu je dne 13. oktobra ustavila izplačila ter zaprla poslovne prostore. Upravni svet je izdal komunikacijo, ki pravi, da je z ozirom na naval glade izplačila vlog prisiljen ustaviti izplačila v pričakovanju, da se končajo pogajanja, ki so v teku. Banca Adriatica je bančni zavod, ki je prevzel nekdanje podružnice bivše Jadranske banke na italijanskem ozemlju. Banka, ki je popolnoma samostojen zavod, je bila ustanovljena pred dvema letoma s kapitalom 15 milijonov lir, od katerih pa je bilo baje le 3 milijone lir vplačanih. Banka je imela precej slovenske klijentele. Že dalj časa so se pojavljale govorice, da je banka na slabih nogah. Velik del tržaških trgovcev je pravočasno prekinil poslovanje s to banko. Jugoslovansko zadrugišništvo, ki je bilo v mnogobrojnih trgovskih odnosih z Banco Adriatico, se je pravočasno odtegnilo; tudi velik del slovenskih vlagateljev je rešil svoje vloge, na žalost pa je vseeno še precej slovenskega denarja ostalo v zavodu.

g Izvoz lesa iz naše kraljevine. V mesecu avgustu t. l. se je iz naše kraljevine izvozilo za 29.944.421 Din drv, za 134.571.916 Din stavbnega lesa, 24.950 bukovih železniških pragov v vrednosti 973.000 Din, 97.270 hrastovih železniških pragov v vrednosti po 5.602.240 Din, raznih lesnih izdelkov za 2.602.207 Din, ekstrakta za 3.781.907 Din in tanina za 2.811.540 Din. Skupaj torej za 175.287.281 Din.

g Prepoved izvoza žita iz Poljske. Poljska bo glede na veliko pomanjkanje krušnega žita podvojila izvozne carine za rž, pšenico, ječmen, oves in pšenično moko ter izdala delne izvozne zabrane. Ukinila se bo tudi uvozna carina za riž.

g Obtok bankovcev Narodne banke. Narodna banka je imela dne 30. septembra t. l. v obtoku za 5968 milijonov dinarjev bankovcev. Obtok se je izza dne 22. istega meseca povečal za 88,3 milj. dinarjev.

g Vrednost denarja. Za 100 Din se dobi 7 švicarskih frankov in 45 santimov ali 33 in četrt italijanske lire ali 49 čeških kron. Za en dinar se dobi 1016 do 1020 avstrijskih kron. Za dolar se plača 69 do 70 dinarjev.

RAZNOTEROSTI.

r Polet okoli sveta. Iz Washingtona poročajo, da sta ameriška letalca Smith in Nelson, ki sta srečno končala svoj polet okoli sveta, te dni pristala na letališču, kjer sta se pred meseci dvignila v zrak. Američani so sprejeli pogumna zmagovalca zraka z velikim navdušenjem ter jima izročili častne diplome.

r Kdor po alkoholu smrdi, mora ven! Znani »kralj avtomobilov« H.

Ford je dal napraviti v vseh tovarniških prostorih, na prodajalnah in pisarnah sledeči napis: »Od danes naprej zgubi vsak moj nastavljenec brez izjeme in brez preklica takoj službo, kakor hitro je na njegovih sapi opaziti duh po vinu, pivu ali žganju. Isto se mu zgodi, če dobimo pri njem ali v njegovem stanovanju enega teh strupov.« Kaj se pravi, biti pri Fordu nastav-

ljen! To se pravi, biti udeležen na polovici dobička, ki gre na milijone dolarjev. Najslabše plačani delavec je dobil lani dnevno še okoli 150 Din iz čistega dobička. Taka groznja, kakor je zgornja, zaleže zato več kakor vse ameriške protialkoholne postavbe.

r Ceste iz gumija. V Bostonu so napravili zanimiv poizkus: tlakovanje cest z gumijevo kocke imajo sledeče dimenzije: širina 18 cm, dolžina 36 cm in debelost 3 cm.

r Novi veliki aeroplani. Neka francoska tvornica je pred kratkim zgradila biplan s tremi motorji po 400 konjskih sil. Letalo je namenjeno za zračno službo med Parizom in New Yorkom ter bo v eni uri preletelo 160 kilometrov. Prvi polet bo vodil znani francoski letalec Peletier Doisy, ki se je pred meseci proslavil s svojim raidom iz Pariza v Tokio.

r Ženske pete. Tvornica čevljev v Zenevi v Švici je kupila v Bielu bukov gozd, ki se porabi izključno za izdelovanje peta pri ženskih čevljih. Tvornica porabi na leto 27000 kubičnih metrov lesa za pete ženskih čevljev. Pričakuje se za prihodnjo spomlad rekord v višini pete.

r Najvišji dimnik v Jugoslaviji. Mestna elektrarna v Zagrebu gradi nov dimnik, ki bo visok 158 metrov in bo baje najvišji v Jugoslaviji. Dimnik ima tri metre v premeru. Z izgradnjo ogromnega dimnika hočejo shediti električno energijo.

Tržne cene.

Živina. V Zagrebu so bile pretekli teden nastopne cene: voli, domači I. 14 do 15, II. 12 do 13,5, III. 10 do 11,5, bosanski I. 12,5 do 13, II. 10 do 11,5, junice, domače I. 13 do 14, II. 12 do 13, bosanske I. 10,5 do 12, II. 10 do 11, biki 12 do 14, teleta I. 20,5 do 21,5, II. 18 do 20, svinje, debele 22,25 do 23,5, mršave 18 do 21,5, prasci do 1 leta 17,25 do 22,5, nad 1 letom 18 do 23 Din. Konji za komad: tovorni I. 7000 do 9000, II. 6500 do 7000, III. 5000 do 6000, lahki 4000 do 5000, srednji 4000 do 5500, težki 5000 do 6000, žrebeta, enoletna 3000 do 4000, dvoletna 4000 do 5000 Din. Konji za klanje 3 do 4 Din za kg žive teže.

Cene živine, telet in prašičev dne 15. oktobra v Ljubljani. Voli prvovrstni za kg žive teže Din 13,50, voli rejeni Din 13—13,25, voli za vprego 12,50—12,75, biki lažji 10—11, krave rejene 9—10, krave klobasnice 7—8, teleta težja debela 17—17,75, teleta lažja rejena 15,50 do 16,75, prašiči debeli 17—18, prašiči peršutarji 15,25—16,50, prašiči zaklani po kakovosti 20—21,50, koštrani in ovce debele 8—9, plemenski prašiči 5—8 tedenski, komad 150—200 Din. Današnji sejem je bil srednje obiskan. Kupčija je bila slaba. Vkljub temu, da so bili prodajalci zelo prijenljivi pri cenah, se kupčija ni mogla živahno razviti. Kupci so se držali zelo rezervirano in se je sklenilo malo kupčij. Zato pa so tudi cene v zadnjem tednu precej padle. Če se izvozne prilike ne izboljšajo, je prej pričakovati padca kakor naraščanja cen. Posebnih nadaljnih sprememb v cenah v bodoče ni pričakovati.

Prešiči. Na mariborskem svinjskem sejmu 10. t. m. so bile nastopne cene za komad: prasci, 5—6 tednov stari, 87,50 do 117,50 Din; 7 do 9 tednov 225 do 275 Din; 3 do 4 mesece 300 do 350 dinarjev; 5 do 7 mesecev 700 do 750 Din; 8 do 10 mesecev 875 do 950 Din; 1 leto stari 1250 do 1750 Din. Meso: kg žive teže 16,25 do 17,50 Din, mrtve 23,75 do 27,50 Din.

Jačca. V Sloveniji je nakupna cena za komad okrog 1,75 Din, tudi do 2 Din, na drobno pa stane komad 2 dinarja, v Mariboru že do 2,25 Din. V Banatu stane komad 1,75 do 1,80 Din, v Srbiji 1,60 do 1,70 Din.

Krma. Zagrebške cene preteklega tedna: lucerna 125 do 138, otava 125 do 150, seno I. 125, II. 150 dinarjev za 100 kg.

Književnost.

Nušič Branislav: Občinsko dete. Roman dojenčka. Poslovenil Cvetko Golar. V Ljubljani 1923. J. Blasnik nasledniki. Povest bi se lahko imenovala tudi »žalost« in veselje, saj se v njej poleg vse žalostne usode zapuščenega dojenčka, ki nima ne domovine, ne staršev, in ki roma iz rok v roke, nadrobno tudi toliko veselih prigodb in smešnic, da se čitatelju eno oko večasih od žalosti solzi, drugo pa od smeha. Knjige bodo z zanimanjem brali tudi oni, ki bi radi poznali srbsko življenje v malih srbskih mestih in v Belgradu. Tukaj jim bo Nušič dober vodnik; on je med najboljšimi srbskimi pisatelji in pozna svoje rojake, kakor malokdo. Da zna tudi prav prijetno pripovedovati, to pričeva vsaka stran te knjige. Knjiga ima na ovitku lepo risbo, šteje 231 strani in stane samo Din 15.— Kupi in beri! Ne bo ti žal.

Prijetne vesti za revmatike.

Po končani svetovni vojni trpi na tisoče in tisoče ljudi na težkem revmatizmu ter išče sebi zdravila po raznih kopališčih. Znano pa je, da je mladi ruski zdravnik in bakteriolog dr. Rahlejev našel zdravilo Radio-Balsamic, ki je izredno sredstvo proti vsem vrstam revmatizma. Zdravilo dr. Rahlejeva temelji na principih proteinove terapije, a je prepariran za zunanjo porabo. Pri rabi zdravila Radio-Balsamica zelo hitro prenehajo revmatične bolečine ter nastopi popolno ozdravljenje. Radio-Balsamic ima tudi to prednost, da je absolutno neškodljiv srcu, ne pušča nobenih sledov ne na koži in ne v organizmu ter se po njegovi uporabi popravi ves organizem, o čemer pričajo priznanja profesorjev in zdravnikov kakor tudi ozdravljenih bolnikov. Bolniki, ki so se leta zdravili z raznimi zdravili in po kopališčih, so bili ozdravljeni z dvema ali tremi steklenicami tega čudotvornega zdravila. Zdravilo se izdeluje za uporabo v laboratoriju dr. Rahlejeva, Beograd, Kosovska ul. 43.

Izšla je **BLASNIKOVA**

VELIKA PRATIKA

za navadno leto **1925** ki ima 365 dni.

„Velika Pratika“ je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil najbolj vpoštevan že od naših pradedov. Tudi letošnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini, zato pride prav vsaki slovenski rodbini. Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din; kjer bi jo ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri

J. Blasnik naslednikih tiskarna in litografični zavod Ljubljana, Breg štev. 12.

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika«. — Odgovorni urednik Fr. Jereb. — Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

KAR NE VEŠ, VPRAŠAJ

Univerzalni Informativni Biro

„ARGUS“

Knez Mihailova ul. 35. — Tel. 6-25

BEOGRAD

(Pasaž Akademije Nauka.)

Ceneno češko perje!

1 kg sivega opuljenega perja 70 Din, na pol belo 90 Din, belo 100 Din, boljše 120 in 150 Din, mehko jak puh 200 in 225 Din, boljše vrsta 275 Din. —

Posiljavo carine prosto, proti povzetju od 300 Din naprej poštnine prosto. Vzorec zastonj. Blago se tudi zamenja in nevršče vzame nazaj. — Naročila samo na Benedikt Sečitel, Lobez št. 73 kot Plizna, Češkoslovaška. — Poštne pošiljke gredo iz Češkoslovaške v Jugoslavijo okrog 14 dni.

Priporoča se mizarstvo

ERMAN & ARHAR

St. Vid, nad Ljubljano 4.

za vsa stavbna in pohištvena dela. Stalna zaloge pohištva in tapetniških izdelkov. Cene nizke! Delo solidno!

Načrti in proračuni brezplačno.

PISALNE STROJE

najcenejše v specialni mehanični delavnici za popravo pisalnih, računskih in drugih strojev

LUDOVIK BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, I.

Barvne trakove, karbon-papir-indigo, ter vse druge potrebščine. Pisarniška oprema vedno v zalogi.